

2013BEM01

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Europa en Middelen van 26 november 2012 in het Provinciehuis

Aanwezig:

Dhr. G.A. de Kruif (voorzitter), dhr.drs. R.W. Krol (gedeputeerde), dhr. R. van Lunteren (gedeputeerde), drs. R.E. de Vries (gedeputeerde), mw. A.C. Boelhouwer (GroenLinks), mr. J.M. Buiting (CDA), dhr. R.G.J. Dercksen (PVV), mw. P. Doornenbal (CDA), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), ir. H. IJssennagger (PVV), drs. C. de Kruijf (PvdA), ir.ing. Y.S. Lutfula (SP), mw.drs. A.M.C. Mineur (SP), drs. B. Nugteren (GroenLinks), ir. J.P.M. Peters (D66), dhr. A.J. Schaddelee (ChristenUnie), mw. Y. Smit (VVD), mw. J.H. Verbeij-Ouwerkerk (PvdA), mw.drs. J.C.M. Versteeg (D66), mw.dr. A.J. Vlam (VVD) en dhr. W. van Wikselaar (SGP);

Met kennisgeving afwezig:

dhr. R.C. Robbertsen (CvdK), mw. A.M.A. Pennarts-Pouw (gedeputeerde), dhr. F.H. Barneveld Binkhuysen (VVD) en drs. J.G. Boerkamp (D66);

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunctgriffier) en mw. M.J. Strijbos-Vermeulen (verslag)

1. Opening

De voorzitter, de heer De Kruif, opent de vergadering met een woord van welkom.

De berichten van verhindering worden doorgenomen.

In verband met het uitlopen van een eerdere vergadering zijn enkele commissieleden wat verlaat.

2. Vaststelling agenda

De voorzitter stelt voor om agendapunt 8. Statenvoorstel Algemene subsidieverordening, zonder bespreking, maar met de mogelijkheid van een schriftelijke vragenronde, door te geleiden naar de vergadering van PS van 10 december.

De heer Dercksen laat weten dat zijn fractie een opmerking bij dit agendapunt heeft.

Ook de heer Lutfula zou hier graag kort wat over zeggen.

De voorzitter memoreert dat agendapunt 11. Bestuurlijke opschaling Noordelijke Randstad op verzoek van de PvdA-fractie is toegevoegd aan de agenda.

Met inbegrip van deze wijziging wordt de agenda vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter doet de volgende mededelingen:

- In de laatste Statenvergadering kwam naar voren dat het goed zou zijn om een werkgroep in te stellen rond het thema subsidies. In de commissie kan hiertoe worden besloten, de leden kunnen namen aandragen aan de griffie.

Mevrouw Versteeg meent dat dit een goed idee zou zijn, ware het niet dat er op de BEM-agenda niets staat. Haar fractie vraagt zich af of het dan noodzakelijk is om een aparte commissie op te richten, kan dit niet in de commissie BEM worden besproken? Daarnaast vermoedt zij dat hier dezelfde personen zitting in zullen nemen als in de Subcommissie voor de Jaarrekening. De vraag is of het dan zinvol is.

De heer Lutfula is het met de vorige spreker eens. In de commissie BEM moet ruimte zijn om alle onderwerpen te bespreken. Er moet niet voor de diverse onderwerpen een aparte commissie in het leven worden geroepen.

De heer De Kruijf meent dat een kleine opschaling van de subcommissie voor de jaarrekening niet onhandig is.

De heer Buiting laat weten dat het voorstel in de statenvergadering uit de hoek van zijn fractie kwam en dat het toen ook bijval kreeg. In de vorige statenperiode speelde het verhaal over deregulering, hier is een aparte werkgroep voor ingesteld, omdat er veel vraagstukken zijn die diepgaander bekeken moeten worden ter voorbereiding van de commissie BEM.

Hij is niet direct voorstander van het koppelen aan de Subcommissie voor de Jaarrekening. Dat is een meer permanente commissie. Er zou enkele keren diepgravend over deze materie met de Staten moeten worden overlegd, om daarna in de commissie BEM de discussie te vervolgen en af te ronden. Dan is er meer rust om de diepte in te gaan over de techniek en over alle bijkomende elementen.

Mevrouw Boelhouwer zegt dat haar fractie hier wat dubbel in zit. Zij is het eens met de fracties van D66 en SP dat dit punt in de commissie BEM kan worden besproken. Het houden van twee bijeenkomsten om hier wat dieper in te duiken is zinvol. Een werkgroep krijgt al snel het karakter van 'vaak bijeen komen', dat is teveel van het goede, gezien alle werkgroepen die er al zijn. Zij kan zich voorstellen dat ook anderen dan de leden van de Subcommissie voor de Jaarrekening hieraan deelnemen.

De heer Dercksen is van mening dat het vrij staat om wie dan ook te kiezen in een dergelijke werkgroep. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de heer Buiting dat het onwerkbaar is om dit in de commissie BEM te doen. In kleiner comité zal dit beter gaan. Vanzelfsprekend zal dit in de commissie verantwoord moeten worden.

Mevrouw Vlam is van mening dat hiervoor een werkgroep, de Subcommissie voor de Jaarrekening, in het leven is geroepen. Een belangrijke klus van die commissie is nu afgerond, het zou dus logisch zijn om dit daar neer te leggen. Een andere reden is dat bij een eerdere gelegenheid ook over de subsidieregeling is gesproken.

De heer Schaddelee sluit zich aan bij de VVD-fractie. De Subcommissie is een platform hiervoor.

Mevrouw Versteeg doet het volgende voorstel: wellicht is het een optie om twee workshops of twee dagdelen te organiseren waar fracties die daar belangstelling voor hebben zich hierin verdiepen. Het overige kan in de Subcommissie of de commissie BEM worden besproken.

De heer Buiting beluistert een aanhaken bij de Subcommissie, waar een stuk regie zou zijn. Het onderwerp zou dan slechts twee of drie keer maar diepgravend aan de orde moeten zijn. Andere statenleden zouden in dit specifieke geval kunnen aansluiten. Vervolgens wordt aan de commissie BEM gerapporteerd.

De heer Lutfula oppert het idee om een woordvoerdersbijeenkomst te organiseren als er extra behoefte aan informatie bij bepaalde onderwerpen is. Hij is geen voorstander van een subcommissie.

Alle reacties beluisterend meent de voorzitter dat de Subcommissie voor de Jaarrekening in eerste instantie aan zet is. Op het moment van behandeling van dit onderwerp kunnen andere leden zich aansluiten voor het bespreken van dit onderwerp. Vervolgens wordt dit in de commissie BEM besproken.

De heer Lutfula vraagt of de fracties die niet zijn vertegenwoordigd in de Subcommissie gedwongen worden om in de commissie te komen voor dit onderwerp.

De heer Buiting stelt voor dit alles eerst met de griffie in regie te zetten. Als dit onderwerp diepgravend moet worden behandeld, is dit twee maal een agendapunt van één à anderhalf uur. Het is niet zo dat een fractie slechts enkele minuten het overleg bij zou wonen.

De voorzitter zegt toe dat naar de praktische invulling zal worden gekeken.

Hij vraagt of de commissieleden akkoord gaan met de gang van zaken zoals hij die verwoordde.

De commissieleden stemmen hiermee in.

- Door het vertrek van mevrouw Dik als statenlid, is de functie van voorzitter werkgroep Europa vacant. Mevrouw Boelhouwer is bereid gevonden om die taak op zich te nemen.
- Dit is de laatste keer dat de voorzitter deze commissie voorzit. In de statenvergadering van 10 december zal een voorstel voorliggen omtrent zijn opvolging als voorzitter door mevrouw Doornenbal.

4. Rondvraag

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

5. Termijnagenda

De heer Lutfula informeert naar de stand van zaken rond Paushuize. Het lag in de bedoeling dat dit in 2012 nog tien maal opengesteld zou worden voor het publiek.

De voorzitter wijst erop dat in de termijnagenda staat dat de Commissaris van de Koningin hier in januari op terugkomt.

De heer Lutfula memoreert dat Paushuize in september twee maal opengesteld is geweest voor de burger. Als de teller nog op twee of drie staat, is het dan haalbaar om Paushuize in december acht keer open te stellen? In januari is het te laat om dit aan te kaarten.

De voorzitter zegt toe dat de vraag naar de Commissaris van de Koningin wordt doorgeleid.

De heer De Kruijf vraagt naar de kaders voor de aanschaf van de provinciale dienstauto's. Hier zou zo spoedig mogelijk op worden teruggekomen. Wanneer kan de commissie dit verwachten? Gedeputeerde Van Lunteren gaf al eerder aan dat dit nu uit elkaar is getrokken, vanwege het feit dat alle auto's op één hoop gingen. De leasecontracten die verliepen hadden met name betrekking op het overige wagenpark. Op dit moment wordt hier aan gewerkt. Het aanschaffen van een auto is nog niet aan de orde. De gedeputeerde zegt toe dat, voordat een dergelijk traject wordt ingegaan, de commissieleden informatie zullen ontvangen. Hij zal de commissieleden per mail laten weten wanneer dit zal zijn.

Mevrouw Vlam gaat in op de openstaande moties en amendementen. De motie over de conceptbegroting van de Rekenkamer staat gepland voor het najaar van 2012. Dit is niet meer van toepassing, maar het zal bij elke begroting van de Rekenkamer opnieuw aan de orde moeten komen dat, als de provincie de tering naar de nering moet zetten, dit ook geldt voor de Rekenkamer. Naar aanleiding daarvan deelt zij mee dat begin 2013 de Randstedelijke Rekenkamer, alsmede de Programmaraad, worden geëvalueerd. Dit vond ongeveer vier jaar geleden ook plaats. Tegen die tijd zal de commissie nadere informatie hierover ontvangen.

6. Verslag Statencommissie BEM d.d. 29 oktober 2012

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

7. Dossier asbest

De voorzitter memoreert dat de commissieleden hierover een memorandum en een statenbrief hebben ontvangen. Hij geeft het woord aan de heer Bakker van DCMR.

Aan de hand van een beamerpresentatie geeft de heer Bakker een korte uitleg van de aanvullende audit naar de blootstelling van asbest. De sheets worden als bijlage aan het verslag toegevoegd.

De voorzitter dankt de heer Bakker voor zijn uitleg.

Hij geeft de commissieleden de gelegenheid tot het stellen van vragen aan de heer Bakker.

Het risico is met een factor 100 verhoogd en is toch nog laag. Mevrouw Mineur maakt zich hier zorgen over en hoort graag de reactie van het college hierop. Wat voor maatregelen komen er?

De heer Dercksen sluit zich aan bij de vragen van de SP-fractie.

De heer Bakker geeft aan dat tijdens het saneren duidelijk is geworden dat er meer asbest zou zijn dan bekend was. Intussen zijn de meningen hierover verdeeld. Er is een mail ontvangen van de directeur van Aksys, die in zijn eerste rapporten al melding maakte van meer asbest, ook in D en Dd, dan waar men vanuit is gegaan. Spreker vraagt zich af hoe dit mogelijk is.

De heer De Kruijf vindt dit een ingewikkeld en onoverzichtelijk proces, dat moeilijk goed is te volgen. Na stappen vooruit worden weer stappen terug gedaan, er zijn analyses en her-analyses. Hij vraagt of dit een gebruikelijk proces bij dergelijke situaties is en of de heer Bakker uit zijn praktijkervaring vergelijkbare situaties kent.

De heer Buiting merkt op dat in het risicoprofiel wordt geswitcht van 1.000.000 naar 10.000. Men zou hier een tussenstap verwachten. Hij vraagt om een toelichting op de schaal en of er een tussenstap van 100.000 bestaat.

De heer Peters vraagt of er bij de aangegeven kans op besmetting bij mensen die onderhoudswerk doen ook rekening wordt gehouden met eventuele beschermende maatregelen als mondkapjes. Spreker neemt aan dat het onderhoud niet werd gedaan op het moment dat mensen hier aan het werk waren en vraagt of dit klopt.

Ook al is de kans laag, er is toch sprake van een kans. Mevrouw Hoek vraagt hoe de garantie is voor de werknemers en medewerkers die in die ruimten hebben gewerkt of daar aanwezig zijn geweest. Is de schadevergoeding gewaarborgd als toch zou blijken dat er bij één van deze personen een vorm van longkanker wordt geconstateerd met een herleiding naar asbest? Zij vraagt of er een inventarisatie is gemaakt van alle mensen. Van werknemers is die terug te vinden in archieven van personeelszaken. Maar bestaat die ook voor mensen die daar hebben gewerkt en tussendoor bijvoorbeeld gaten hebben geboord of leidingen hebben verlegd?

Mevrouw Vlam dankt de heer Bakker voor zijn uiteenzetting en de toelichting op de consequenties voor het risicoprofiel.

De gebruikte schaal maakt grote stappen. De vorige keer werd de blootstelling vergeleken met het inlopen van een rokerig café. Zij vraagt hoe de blootstelling nu kan worden geïnterpreteerd.

In reactie op de vraag van mevrouw Mineur, zegt de heer Bakker dat het ingewikkeld is om een waardering van de factor 100 (van 1.000.000 naar 10.000) te omschrijven. Als dit wordt vertaald, is er in een dergelijke populatie een kans dat 0 tot 1 persoon daadwerkelijk risico loopt op het krijgen van een longaandoening als gevolg van asbestvezels. Dat is ontzettend laag, zeker als men kijkt naar de populatie die daar heeft gewerkt. Het blijft echter een statistische benadering. Absolute zekerheid dat er niet een ziektebeeld zal optreden, kan de heer Bakker niet geven. Op basis van wetenschappelijk onderzoek en zeer veel statistisch materiaal zijn dit de ervaringcijfers. Het werken in een pand waar asbest aanwezig is, is iets anders dan het werken met asbest bij bijvoorbeeld industriële toepassingen, waar in de jaren zeventig en tachtig veel over te doen is geweest. Dit gaf ernstige ziektebeelden. Deze situatie is anders, omdat er heel weinig asbestvezels aanwezig zijn in de lucht.

Mevrouw Mineur heeft begrepen dat de vezelproef een momentopname is. Op het moment dat er flink is gehakt en geboord, wat ook is gebeurd, is er meer aan de hand. Er kan een lange tijd over heen gaan voordat de vezeltest wordt gedaan.

De heer Bakker zegt dat dit in principe juist is. Het is moeilijk om het actuele risico over een lange periode te achterhalen. Dergelijke metingen zijn er niet en de metingen die wel zijn gedaan, zijn van lokale saneringen geweest. Die informatie kon men uit vorige rapporten halen.

Als een asbestplaat wordt doorboord, wat is gebeurd, dan valt het meeste stof naar beneden. Dat blijft daar vrij geïsoleerd liggen, zolang er niets mee gebeurt. Maar als er beroering in komt, bestaat de kans dat asbestvezels in de lucht komen en bestaat het risico van inademing. Hij kan niet meer reconstrueren dan het potentiële risico.

De heer Dercksen vroeg hoe het kan dat in een dergelijk late fase pas duidelijk wordt dat er ook asbest in de kamers aanwezig is. De rapporten die DCMR heeft bestudeerd stammen uit de periode tot 2012, dus voordat de sanering aanving. Daar heeft men niet uit kunnen destilleren dat er ook asbest in de kamers gebruikt zou zijn. Dit punt is meegenomen in de interviews met ambtelijk personeel, griffie en gedeputeerden en hier is toen geen bevestiging van gekregen. Het was de heersende opvatting dat alleen in de gangen asbest aanwezig was.

De heer Dercksen wijst erop dat DCMR over het rapport van Aksys beschikte. Daar staat dit in vermeld.

De heer Bakker moet een antwoord hierop schuldig blijven. In het rapport heeft hij aangegeven welke rapporten zijn geraadpleegd. Maar de interviews en het onderzoek dat DCMR heeft gedaan hebben geen bevestiging hiervan gegeven.

De heer De Kruijf vroeg of dit een gebruikelijk proces is. Hier plaatst de heer Bakker de volgende kanttekeningen bij. Volgens de regelgeving op dit punt, het Asbestbesluit en de Arbo-regelgeving, is het zo dat, als asbest wordt aangetroffen, men een volledige inventarisatie moet maken. De spelregels erom heen heeft spreker eerder toegelicht. Dit is een bijzondere situatie, omdat het pand leeg stond op het moment dat DCMR de audit afrondde, er stond een enorme tijdsdruk op de sanering om het pand op te leveren. Dan kan men zich afvragen wat een volledige inventarisatie nog toevoegt. Men is zorgvuldig begonnen met de sanering, men heeft een dertigtal deelonderzoeken uitgevoerd, waarbij steeds de risico's in kaart werden gebracht van wat er aan asbest zit en wat dit betekent voor het beschermingsniveau van het personeel (zijn mondkapjes voldoende of is een 'maanpak' vereist). Dit is zorgvuldig gedaan. Men heeft de gesaneerde gangen en kamers in containment gezet, waarbij er een onderdruk wordt gecreëerd, zodat verder verspreiding van de vezels niet kan plaatsvinden. De heer Bakker meent dat dit een goed proces is geweest.

De heer Buiting vraagt waarom er geen tussenschaal is in het risicoprofiel. Dit is de schaal die de GGD hanteert en die in dit domein wordt gebruikt. Een schaal erbij zou een extra nuancering geven, maar de uitkomst zou niet veranderen omdat men uiteindelijk toch op de 1 op 10.000 uit zou komen. In reactie op de vraag van de heer Peters, over de kans op besmetting, zegt de heer Bakker dat er een kans op besmetting is, er zijn asbestvezels in de lucht gekomen. Dit gebeurde echter zeer beperkt. Bij de sanering wordt een zeer hoog beschermingsniveau gehanteerd. Er wordt gemeten hoeveel vezels in de lucht zitten en afhankelijk daarvan kiest men een beschermingsniveau.

Wat de reguliere onderhoudssituatie betreft, voor zover het bureau heeft kunnen traceren is dit overwegend buiten werktijden gedaan. Hier is spreker niet helemaal zeker van, omdat uit interviews met medewerkers bleek dat plafonds bijvoorbeeld een aantal dagen open lagen. Er vonden op dat moment weliswaar geen werkzaamheden plaats. Uit de interviews is gebleken dat mensen die daar hebben gewerkt, heel beperkte bescherming hebben gedragen, dus niet van het niveau dat normaal aan onderhoudspersoneel wordt gesteld. Dit punt kon overigens maar voor een deel worden geverifieerd.

Desgevraagd laat de heer Bakker mevrouw Hoek weten dat er vastgelegde afspraken zijn gemaakt in geval van een gerelateerde ziekte.

Spreker is het eens met mevrouw Vlam dat het risicoprofiel grote stappen laat zien. Dit is echter de schaal die men hanteert bij dit soort vraagstukken.

De heer Peters heeft begrepen dat er onderhoud buiten werktijd heeft plaatsgevonden. Hij vraagt of de kans voor onderhoudspersoneel is berekend met of zonder bescherming, zou de kans nog iets gunstiger kunnen uitvallen omdat zij mondkapjes hebben gedragen?

De heer Bakker vindt dit een lastige vraag om te beantwoorden. Het betreft een heel lange periode en er is veel gewerkt met extern onderhoudspersoneel. DCMR heeft niet een eenduidig beeld van hoe het beschermingsniveau is geweest. Ook de GGD is uitgegaan van het maximale risico dat deze groep kon lopen. Spreker schat in dat het niet slechter maar zeker niet beter zal worden.

De voorzitter geeft de commissieleden de gelegenheid tot het stellen van vragen aan GS.

Mevrouw Vlam vraagt naar de betekenis van dit alles, naar wat de consequenties zijn en naar wat er naar de toekomst toe moet worden gedaan.

De SP-fractie is nog bezig met onderzoek en het boven tafel krijgen van informatie. Mevrouw Mineur heeft op dit moment geen vragen, maar zal hier op terugkomen.

De heer Schaddelee vraagt hoe wordt gecommuniceerd naar (oud) medewerkers toe en naar de ondernemingsraad. Hij informeert naar de reactie van medewerkers op de ontwikkelingen. De heer De Kruijf vult dit aan met de opmerking dat ook externen geïnformeerd moeten worden, voor zover zij bekend zijn.

Gedeputeerde Van Lunteren zal zich, met het oog op zijn portefeuille P&O, beperken tot de gevolgen voor medewerkers. Alles wat met het gebouw en de onderzoeken heeft te maken, wil spreker gescheiden houden.

Dit aanvullend onderzoek is voortgekomen uit het bericht dat er toch meer asbest aanwezig was dan op voorhand werd gedacht. Het begon met de mededeling dat een sanering, waar wel certificaten voor zijn, in het verleden niet goed was uitgevoerd. Op basis daarvan heeft de gedeputeerde aan de directie gevraagd wat dit betekent voor de uitkomsten van de GGD. Bekeken zou moeten worden of de conclusies van toen gestaafd kunnen worden. Op basis daarvan is besloten om DCMR deze opdracht te geven. Hier was wat discussie over, maar, gezien de discussies op andere plekken in de provincie over dergelijke onderwerpen, vond men het verstandig om dit helder te krijgen. De uitkomsten zijn onlangs ontvangen en in het college besproken, waar men schrok van de vermeerdering van risico.

De vraag is natuurlijk wat dit voor de medewerkers betekent. De kans blijft relatief beperkt. De belangrijkste vraag is hoe hiermee om moet worden gegaan. Het college blijft op het uitgangspunt staan dat voor de eigen mensen de schadevergoedingsregeling te allen tijde wordt gehandhaafd. Met betrekking tot externen ligt er de verantwoordelijkheid van de betreffende werkgevers. Werknemers behoren opgeleid te worden in het herkennen van deze zaken en het kenbaar maken aan de opdrachtgever. Hiermee wil de gedeputeerde de verantwoordelijkheid niet wegschuiven, maar het zou wel zo moeten zijn. Medewerkers hebben allen CVR-certificaten. Aan dit soort thema's wordt daarbij aandacht besteed, juist omdat dit bij opdrachtgevers vaak is onderbelicht. Dit is natuurlijk vervelend voor deze mensen, maar deze scheiding wordt wel aangebracht.

Mevrouw Mineur is van mening dat er verantwoordelijkheid ligt bij een vorig college voor het houden van een goede RisicoInventarisatie en Evaluatie.

Gedeputeerde Van Lunteren wijst erop dat hij dit ook heeft gezegd. Met betrekking tot de eigen medewerkers is dit het geval. Maar derden horen dit ook te doen. Als een aannemer dergelijke klussen accepteert, hoort hij een inventarisatie te maken. Hier ligt een scheidslijn.

Mevrouw Mineur meent dat, als de RI&E's goed zouden zijn gedaan, men hier eerder tegenaan was gelopen. Zij ziet dit als een dubbele verantwoordelijkheid.

Gedeputeerde Van Lunteren onderschrijft dit waar het de eigen medewerkers betreft. Maar hij brengt een duidelijke scheidslijn in verantwoordelijkheid aan.

Daar waar de provincie bekend is met de (onder)aannemers, zullen die van dit alles op de hoogte worden gebracht.

De medewerkers zijn door de gedeputeerde te allen tijde op positie nummer één gezet, ook wat betreft de informatievoorziening. Hij vindt het van belang dat dit helder is en dat de verstandhouding goed is. Hij was dan ook blij te constateren dat de Ondernemingsraad dit ook zo ervaart. Er is sprake van een open relatie op dit vlak. Informatie wordt gedeeld, de communicatie naar medewerkers wordt op elkaar afgestemd.

Natuurlijk leven de vragen die de commissie naar voren brengt ook bij de medewerkers. Er is alle tijd voor genomen om de vragen goed te beantwoorden. Daarbij is aangegeven dat, als men er behoefte aan heeft om hier met leidinggevenden persoonlijk over te spreken, dit mogelijk is. Het college gaat door met de eerder aangekondigde acties als het informatiepunt en dergelijke.

Op de vraag wat er nu verder wordt gedaan, zegt spreker ervan uit te gaan dat alle elementen op tafel liggen. Op dit punt heeft hij doorgevraagd bij DCMR. Daar gaf men aan dat er nu zoveel informatie is dat, mocht het zo zijn dat ergens onvoorzien toch besmettingen zijn, dit voor de medewerkers niet een ander plaatje zou opleveren.

De gedeputeerde zegt toe de aanvullende informatie ook te verstrekken aan externen die bekend zijn bij de provincie.

Gedeputeerde Krol licht toe dat de commissie is geïnformeerd, mede naar aanleiding van emailuitwisseling met juristen.

Op dinsdag 27 november dient het kort geding tussen de nieuwe eigenaar van het provinciehuis en de provincie. Daarom is enige terughoudendheid van het college gewenst. De aard van de discussie richt zich met name op de manier waarop de sanering heeft plaatsgevonden. Spreker is ervan overtuigd dat dit op een ordentelijke manier met gecertificeerde bedrijven is gebeurd. Er kan veel over dit dossier worden gezegd, maar de manier waarop het college dit dossier heeft aangepakt is de manier waarop dit binnen de wet- en regelgeving hoort. Dit is correct gebeurd.

De nieuwe eigenaar heeft het gebouw afgenomen, maar heeft op dit punt nog enige juridische discussie met de provincie. Hij wacht de uitspraak af. Het is niet ondenkbaar dat die vervolgstappen tot gevolg heeft. Spreker zegt toe de Staten hierover te informeren.

Hij wijst erop dat hij de behoefte voelt om te reageren als hij in een weekeinde een emailbericht (zonder enige ruggespraak) hierover ontvangt. Hij vindt het cruciaal om te benadrukken dat dit niets toevoegt aan hetgeen hij hierover al heeft gedeeld met de fractievoorzitters, noch in de juridische positie van de provincie, noch in de manier waarop het college naar de Staten toe hierover heeft gecommuniceerd. Hij kijkt met vertrouwen naar de komende juridische procedure.

De heer Dercksen vindt dat PS begrip moeten hebben voor het gegeven dat de rechter zich hierover buigt. Hij vraagt zich af of het niet wat voorbarig van de gedeputeerde is om te zeggen dat hij alles volgens de regels heeft gedaan. Het is de rechter die dit onderwerp nu gaat behandelen.

Spreker geeft aan behoefte aan een update te hebben op het moment dat er een volgende stap is gezet. In de mail van Aksys staan enkele inhoudelijke zaken die de nodige aandacht behoeven.

Gedeputeerde Krol stelt de heer Dercksen hier in het gelijk. Het college heeft, qua arbeidsinspectie, certificaten, aanvullende onderzoeksbureaus, gedaan zoals dit van een overheid mag worden verwacht. Maar de uiteindelijke toets daarop zal de rechter doen. De mening van de rechter moet worden afgewacht.

Eventuele updates zullen per ommekeer aan de commissieleden bekend worden gemaakt.

Uiteraard is het goed om binnen de commissie inhoudelijk te reageren op wat er in de mail is verwoord. Dit zal hij initiëren als het moment daar is.

De voorzitter dankt de heer Bakker voor zijn toelichting.

8. Statenvoorstel Algemene subsidieverordening

De voorzitter memoreert dat enkele vragen van de heer Boerkamp per mail zijn beantwoord. Er zijn twee aanvullende vragen.

Het is de heer Lutfula niet duidelijk hoe de versies in de praktijk veranderen. Er worden twee punten gewijzigd en komt er één punt bij. Bij het voorstel wordt aangegeven, dat punt f het nieuwe onderdeel is. Maar er staat f boven, vervalt dit?

De huidige versie heeft een punt e.1 en punt e.2. Eén komt terug. Maar als de tweede vervalt, wat betekent dit dan voor de Vrede van Utrecht, wordt dit niet meer gesubsidieerd?

De voorzitter wijst erop dat in de mail aan de heer Boerkamp staat dat de f een g zou moeten zijn. De huidige f blijft staan en de nieuwe tekst wordt punt g.

De heer IJssennagger deelt mee dat zijn fractie gelukkig is met de toegevoegde verandering dat het stimuleren van zoveel mogelijk inwoners beperkt blijft tot kinderen tot 12 jaar.

Maar wanneer de oude en nieuwe tekst naast elkaar worden gelegd, meent hij dat er sprake is van een verruiming. De tekst is hierover wat onduidelijk. Valt het subsidiëren van de DUS onder de nieuwe regeling of sluit de nieuwe regeling dit juist uit?

Mevrouw Hoek is verheugd dat er meer aandacht komt voor het kinderen kennis laten maken met cultuur, los van de ouders. Zij meent hieruit te kunnen concluderen, dat dit ook kansen biedt voor kinderen in gebieden waar op historische gronden iets speciaals gebeurt. De lokale scholen kunnen erbij worden betrokken, zodat in educatieve sfeer meer aandacht aan een evenement kan worden besteed. Daar kan dan subsidie voor worden aangevraagd. Is dit juist?

Gedeputeerde Van Lunteren benadrukt dat hij hier coördinerend portefeuillehouder is. Dit is zo gedaan vanwege de wens die er vanuit de cultuurcommissie is om subsidiëring van cultureel ondernemerschap mogelijk te maken. De Staten hebben hier middelen voor beschikbaar gesteld. Dit is enkel de technische verwoording van wat toen is besloten. Daarom brengt spreker dit in en niet de portefeuillehouder Cultuur.

De gedeputeerde stelt voor de vragen met betrekking tot welke organisaties dit betreft in de desbetreffende commissie te bespreken.

Mevrouw Hoek vraagt of bijvoorbeeld een herdenkingsboek onder cultureel ondernemerschap valt. Gedeputeerde Van Lunteren benadrukt dat hij coördinerend portefeuillehouder met betrekking tot subsidies is. In deze commissie wordt slechts bekeken of dit technisch voldoet aan hetgeen in de commissie WMC wordt besloten.

De heer Lutfula informeert of de vragen schriftelijk beantwoord kunnen worden.

Gedeputeerde Van Lunteren zegt toe de specifieke vragen met betrekking tot DUS en Vrede van Utrecht door te geleiden naar de portefeuillehouder.

Gedeputeerde De Vries herinnert aan het erratum dat bij het voorstel is gevoegd. Hierin worden de punten f en g anders geformuleerd.

De voorzitter sluit de bespreking van dit onderwerp af.

9. Statenbrief Doelgericht subsidiëren

De voorzitter vraagt de leden zich, nu hier zich een werkgroep c.q. ad hoc commissie over zal buigen, te beperken in op- of aanmerkingen.

De heer Dercksen meent dat er in twee andere provincies een aanzet is gegeven voor het structureren van de controle op subsidies. Het lijkt hem goed deze informatie in de commissie uit te wisselen. Wellicht is het een goed startpunt voor de werkgroep als die hiervan een verslag zou krijgen. De heer Poort heeft dit voorgelegd in Zuid- en Noord-Holland. Hij wacht de reactie af en zal deze informatie doen toekomen aan de Subcommissie in brede zin.

De voorzitter stelt voor eerst agendapunt 10 te behandelen. Mochten commissieleden daarna nog vragen over agendapunt 9 hebben, dan kunnen die worden meegenomen.

10. Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer ‘Gevalstudie doeltreffendheid subsidie Tijdsordening’ en ‘Handreiking evaluatie doeltreffendheid provinciale subsidies’

De voorzitter geeft het woord aan de heer Molenaar van de Randstedelijke Rekenkamer.

De heer Molenaar geeft de volgende toelichting op het rapport:

‘Dank u wel,

een half jaar geleden brachten wij ons eerste rapport uit over de subsidies: het inzicht in doeltreffendheid. Daarvan was onze conclusie dat er veel te verbeteren viel aan het inzicht, waarbij het met name ging om de doeltreffendheid (en niet zozeer de prestatie en activiteit): waar is de subsidie voor bedoeld. Vervolgens dachten wij: wij laten het niet bij de constatering op basis van dat onderzoek, maar willen ook zelf, aan de hand van een aantal gevalstudies, proberen de doeltreffendheid van een aantal subsidies te onderzoeken. Voor Utrecht hebben we de subsidie Tijdsordening gekozen en voor elke andere provincie ook een subsidie. Bij elkaar waren dit vier gevalstudies, waarbij zo goed mogelijk geprobeerd is om antwoord te geven op de vraag of de subsidie wel of niet doeltreffend is.

Naast die vier gevalstudies hebben wij ook een handreiking ontwikkeld om de lessen die wij zelf hebben getrokken een wat breder verhaal mee te geven. We hebben een stappenplan gepresenteerd om ook evaluaties van andere subsidies mogelijk te maken. Wij vinden dat wij er redelijk in zijn geslaagd om antwoord te geven op de mate waarin de subsidies die wij hebben onderzocht wel of niet doeltreffend zijn. Wij hebben in de handreiking ook een aantal haken en ogen aangegeven waar wij tegenaan zijn gelopen.

De keuze van de vier gevalstudies was een lastige want in deze periode vinden veel kerntakendiscussies, bezuinigingen plaats. Subsidies zijn afgerond, lopen soms nog door. Dit was niet alleen in Utrecht het geval, maar ook in de andere provincies. Wij hopen toch dat de gevalstudies die wij hebben gedaan voldoende lessen en aanknopingspunten bieden voor evaluaties in de toekomst.

Wat wij qua conclusies hebben gezien, is dat men bij elke gevalstudie een ander type probleem tegenkomt in het antwoord op de vraag of het nu doeltreffend was of niet. Bij de subsidie Luchtkwaliteit in Noord-Holland is het grootste deel van het geld besteed aan activiteiten die verbetering van de luchtkwaliteit zouden moeten bevorderen. Toch stelden wij achteraf vast dat de bijdrage van die prestatie aan het oplossen van het probleem zo gering was, dat men zich de vraag kan stellen of het wel zinvol is om een dergelijke subsidie te willen hebben.

Voor de subsidie CMO in Flevoland (een instelling voor maatschappelijke ondersteuning) was het heel moeilijk om aan de voorkant helder te krijgen wat de instellingen allemaal doen. Dat was voor ons reden om naar een aantal specifieke activiteiten te kijken en daarvan konden wij vaststellen dat

die juist wel doeltreffend waren. Desalniettemin is het heel belangrijk om bij dergelijk brede instellingen tevoren de opdracht te definiëren.

In Zuid-Holland hebben wij de subsidieregeling Vrije tijd onderzocht. Die bleek in zijn opzet al dermate abstract en breed, dat het heel lastig was om goed aan te geven of het doel was bereikt. Het ging daar om het bevorderen van de economische bestedingen. Daarvan hebben wij vastgesteld, dat de bijdrage aan dat doel heel bescheiden is geweest. Dat komt ook door andere factoren als: is de subsidie in zijn eentje verantwoordelijk voor de invloed, of zijn er heel veel externe elementen? Dat laatste speelde ook nadrukkelijk bij de subsidie Tijdsordering van de provincie Utrecht. Uiteraard zijn de economische recessie maar ook andere instrumenten (bijvoorbeeld de regeling Spitsvrij) belangrijk om te bepalen of de subsidie Tijdsordering nu effectief is geweest of niet. Daarnaast was het probleem bij deze subsidie dat er zeer bescheiden gebruik van de regeling werd gemaakt. Dat is natuurlijke een basale voorwaarde: als het geld niet wordt uitgeput en de regeling te weinig wordt gebruikt, betekent dit sowieso dat de subsidie moeilijk doeltreffend te maken is.

Vervolgens hebben wij een handreiking opgesteld. Dat was voor ons een nieuw instrument. Wij zijn benieuwd naar uw reactie daarop en hopen zo een handvat te bieden naar andere subsidies toe om in ieder geval op een praktische manier de vraag naar doeltreffendheid te beantwoorden. Wij hebben daarbij gepoogd het niet al te academisch aan te pakken, om niet te verzanden in dingen die heel ver af staan bij de werkelijkheid van de provincie. Met name het onderscheid naar de activiteiten en prestaties en vervolgens de vraag naar doelbereik en doeltreffendheid moesten helder worden beantwoord. Er moest niet te veel tijd en moeite in te worden gestopt om die vraag boven tafel te krijgen, zeker als de ambitie zou zijn om dit breed op te pakken want dan zitten er natuurlijk kosten aan vast. Dat moet met elkaar in balans kunnen blijven.

Bij het vorige agendapunt kwam al even aan de orde wat er in andere provincies gaande is. Wij hebben inmiddels de behandeling in Noord- en Zuid-Holland achter de rug. Wij hebben gemerkt dat in reactie op het eerste rapport er in Zuid-Holland al een soort quickscan proces is geweest om antwoord te geven op de doeltreffendheid van de andere subsidies. Dat leidt ertoe dat men bezig is om nu een soort evaluatieprogramma op te stellen om in een aantal slagen de komende jaren subsidies systematisch te gaan evalueren.

In Noord-Holland heeft met een evaluatiekader Subsidies in voorbereiding. Dit is daar één keer in PS geweest en het zal ook in januari in een vervolmaakte vorm worden behandeld. Dat leidt waarschijnlijk ook tot een evaluatieprogramma waarbij langs een aantal criteria zoveel mogelijk subsidies worden onderzocht. En dan niet alleen op het niveau van activiteiten en prestaties maar met name op het punt van: bereiken we met deze subsidies de doelen die wij als provincie hebben gesteld?

Graag beantwoord ik uw vragen.

Dank u wel voor uw aandacht.'

De voorzitter dankt de heer Molenaar voor zijn toelichting.

Hij geeft de commissieleden de gelegenheid tot het stellen van vragen aan de heer Molenaar.

De heer Van Wikselaar heeft geen vragen. Zijn fractie heeft het rapport meer gelezen met het idee dat er gewerkt gaat worden met een subcommissie naar doelmatigheid. Het is voor zijn fractie input om later wat mee te gaan doen.

Het stappenplan lijkt logisch, maar er zijn veel dingen moeilijk in te schatten. Als men bijvoorbeeld spreekt over SMART-formulering dan is een aantal doelen heel moeilijk te kwantificeren. Juist daar zou de discussie over moeten worden gevoerd. Bepaald moet worden wat wel vastgesteld of gemeten kan worden en wat moeilijker. Hoe gaat men daarmee om bij de keuze om iets wel of niet te faciliteren?

Hij dankt de heer Molenaar voor het heldere rapport maar de Staten zullen hier zelf mee aan de slag moeten.

Mevrouw Hoek vraagt naar de samenwerking tussen de verschillende aanbieders op verschillende fronten, dit kon zij niet goed uit het rapport halen. Kijkend naar de subsidie Tijdsverordening dan mist zij dit. Er moet een probleem worden opgelost, daarom wordt er subsidie gegeven. In dit geval was dit het fileprobleem. Men kan de bedrijven die zich aanbieden geld geven om te kijken of medewerkers bijvoorbeeld kunnen gaan flexwerken. Dat zijn allemaal ideeën. Maar zij zou het logisch vinden als men om de tafel zou gaan zitten met aanbieders van openbaar vervoer. Hoe zouden die een gedeelte kunnen overnemen om werknemers uit de auto te krijgen, omdat daardoor de werkplek gemakkelijker is te bereiken? Zij vraagt of de heer Molenaar naar een dergelijke samenwerking heeft gekeken.

Mevrouw Versteeg laat weten dat haar fractie de handreiking zeer positief vindt en ervan uitgaat dat dit een belangrijke basis zal zijn van de besprekingen in GS en PS over doelgericht subsidiëren. Zij vraagt hoe de Randstedelijke Rekenkamer de actie van GS om het subsidieplafond te verlagen, beoordeelt. Die bleek niet effectief te zijn. In het rapport staat vermeld dat dit is gebeurd en dat de Rekenkamer om die reden geen aanbevelingen heeft gedaan.

De heer Buiting is van mening dat het rapport in de Subcommissie bekeken zou moeten worden. Hij vond zelf een zekere onevenwichtigheid in de aanbevelingen. Een stappenplan geeft veel zaken die achteraf moeten worden bekeken. De kaderstellende evaluatie vindt spreker wel zo belangrijk. Voor hem zit de kwintessens in de tweede bullet onder 1: is de beleidstheorie beschreven? Hieraan zou volgens hem moeten worden toegevoegd: is de beleidstheorie ook passend bij de soort subsidie die men gaat doen bij de maatregelen die men beoogt? Dit zou meer uitgewerkt moeten worden. In het voorkader zou meer bijna wetenschapstheoretisch moeten worden gekeken naar of van dergelijke subsidies mag worden verwacht dat de doelen worden bereikt. Die methodologische aanscherping zou veel belangrijker moeten zijn. Dit zou verder moeten worden uitgevuld en aangevuld. Wat de ex post zaken betreft: als het fout is gegaan, is het fout gegaan. Daar komt men niet veel verder mee.

De heer Schaddelee dankt de Randstedelijke Rekenkamer voor het rapport en de aanbevelingen. Spreker heeft twee vragen:

- in welke mate zijn subsidieverstrekkings in de provincie Utrecht gedocumenteerd en hoe draagt dit bij aan het controleren van de doeltreffendheid? Hij zou graag horen hoe dit is in vergelijking met de andere drie provincies,
- ergens worden de vrij hoge uitvoeringskosten van het verstrekken van subsidies genoemd. Spreker vraagt of hier benchmarks voor zijn en hoe de provincie Utrecht het op dit punt doet.

Mevrouw Boelhauer is van mening dat de conclusie vooraf bekend verondersteld mocht worden. Zij vraagt waarom deze subsidie toch is onderzocht. Zij betreurt dit, er zijn veel uren in gaan zitten en men moet tegenwoordig extra op efficiency en effectiviteit letten.

De heer Molenaar vraagt hoe mevrouw Boelhauer aan de informatie komt dat de conclusie op voorhand te trekken was.

Mevrouw Boelhauer raadt hem aan het rapport nog eens te lezen, eventueel de vijf minuten versie, of de aanbiedingsbrief van de Rekenkamer. Bij de keuze voor de vier gevalstudies is er overleg geweest. GS heeft ernstig afgeraden dit onderzoek te doen omdat het subsidieplafond in die tijd al was verlaagd. In de Staten was al helder gemaakt dat de subsidie om verschillende redenen niet doeltreffend was.

Het is interessant dat het rapport op zichzelf, net als de drie andere gevalstudies, bruikbare informatie heeft opgeleverd voor de handreiking. Dan blijkt dit dus juist een subsidie te zijn die aan

de voorkant goed was ingeregeld: een niet doeltreffende subsidie die in zijn opzet en kader heel goed beschreven was.

De handreiking biedt goede input voor de discussie die nog zal plaatsvinden.

Mevrouw Verbeij zegt dat de PvdA-fractie waardering heeft voor de handreiking. De checklist is een prima instrument om zicht te krijgen op waar men uit wil komen.

De Rekenkamer geeft het advies om de evaluatie niet te vroeg in te plannen, maar zou dit niet juist een middel kunnen zijn om sturing te geven? Bij de gevalstudie lijkt het erop dat aan de voorkant wel duidelijk was wat de provincie als uitkomst wilde hebben. Maar lopende het traject gaat het toch fout. Het geven van sturing lijkt haar fractie een belangrijk element om toe te voegen.

De Rekenkamer weegt de doeltreffendheid af tegen de uitvoeringskosten. Dat is de essentie waar het iedere keer om draait. Zij vraagt hoe dit meer kan worden geborgd.

De heer Dercksen complimenteert de Rekenkamer met het rapport. De rapporten van de Rekenkamer worden door zijn fractie over het algemeen zeer gewaardeerd.

Spreker refereert aan de reactie van mevrouw Boelhouwer als hij zegt dat de ingreep in het plafond juist een reden zou zijn om het wèl te bestuderen. Dit is duidelijk, zelfs voor GS, een niet zo succesvolle subsidie geweest.

Hij kan zich vinden in wat de heer Buiting naar voren bracht.

Zijn fractie zou ook de rapporten van de andere provincies mee willen nemen naar de nieuwe commissie omdat dit heel andersoortige subsidies betrof.

Misschien moet de leidraad van de nieuwe commissie zijn: men kan heel goede doelen nastreven, maar uiteindelijk kan dit leiden tot fitnessapparatuur voor een multinational of (Europees gezien) geluidsschermen voor koeien in Polen...

De heer Lutfula dankt de Rekenkamer voor het duidelijke rapport.

Hij neemt de subsidie Tijdsordering als case om het één en ander duidelijk te maken. Hij vraagt zich af of bij dit project de analysefase in het begin lang genoeg of duidelijk genoeg is geweest. Is er goed genoeg over nagedacht welke middelen men gaat gebruiken om het doel te bereiken? Het doel is duidelijk: minder file. Het proces naar het bereiken van dit doel is niet goed geanalyseerd en er is niet genoeg aandacht gegeven aan het helder krijgen van de stappen daartoe.

Spreker meent dat het probleem in het algemeen is dat, als een project niet helemaal helder is, er extra tijd voor uitgetrokken moet worden om het wel helder te krijgen. Op basis daarvan moet de beslissing worden genomen of een dergelijk project gesubsidieerd gaat worden.

De SP-fractie is benieuwd naar de reden voor de keuze van deze casus.

Spreker constateert dat er twaalf bevindingen zijn, maar er zijn geen aanbevelingen aan GS.

Tenslotte is zijn vraag wat de Rekenkamer terugziet van haar advies in het beleid van GS. Hij zou hier graag een voorbeeld over horen.

Mevrouw Vlam dankt de Rekenkamer voor het rapport. De VVD-fractie is altijd voorstander van het bewaken van de doeltreffendheid van subsidies en het de vinger aan de pols te houden. De fractie is er ook voorstander van om rapporten goed en gedegen te maken als ergens onderzoek naar wordt gedaan, doeltreffendheid staat daarbij hoog in het vaandel. Zij is van mening dat de Rekenkamer op dit laatste onderdeel steken heeft laten vallen.

Een half jaar geleden waren er besprekingen over het onderzoeksonderwerp van dit rapport. Toen is expliciet naar voren gebracht, ook door de VVD-fractie, dat het uitgangspunt en de vraagstelling van een rapport en een onderzoek helder en concreet moeten zijn. Ook moet een steekhoudend voorbeeld worden genomen. Toen is door haar fractie en later door de gedeputeerde aangegeven, dat dit niet een goed voorbeeld is om onderzoek naar te doen, omdat het niet iets is waarbij de provincie

volledig zelf de regie heeft. Het is een subsidie in het kader van het VERDER traject. Er zijn veel partijen bij betrokken. Dit maakt het niet representatief voor subsidieverlening door de provincie. In de aanbiedingsbrief staat een tabel met een motivatie voor de keuze van deze subsidie. Daar geeft de Rekenkamer aan dat de provincie autonoom is op deze subsidie. Dit is feitelijk niet juist. In een rapport dat begint met een feitelijke onjuistheid gaan ook de verdere stappen en conclusies afwijken. Sterker nog, die gaan steeds verder uit de pas lopen.

De heer Dercksen meent dat, als de provincie de subsidie heeft stopgezet, de provincie autonoom is in het besturen van deze subsidie.

Mevrouw Vlam licht toe dat dit opgaat als de subsidie stopgezet zou zijn. Er is geen sprake van stopzetting, er is sprake van een verlaging van het plafond. Dat is een andere situatie omdat er meerdere partijen bij betrokken zijn.

De heer Dercksen vindt dit een woordspelletje.

Mevrouw Vlam benadrukt dat dit juist het verschil is tussen een subsidie waarbij men zelf volledig de regie heeft en een subsidie waarbij dit met meerdere partijen in een samenwerkingsverband wordt gedaan. Juist omdat dit verschil zo wezenlijk is, had het aan de orde moeten zijn gekomen als op deze subsidie verder onderzoek was gedaan.

De heer Lutfula vraagt of de VVD-fractie van mening is dat de provincie een dergelijk project moet subsidiëren, ook als de provincie niet de regie voert.

Mevrouw Vlam stelt dat de provincie deelnemer is aan een regeling waar verschillende partijen bij zijn betrokken. Er is sprake van meerdere kapiteins op een schip. Daarom heeft haar fractie destijds aangegeven dat deze subsidie wellicht niet zo geschikt zou zijn als voorbeeld om de doelgerichtheid van subsidies uit te werken. Dit is voor haar fractie een illustratie van het feit dat dit rapport tegenvalt. Een andere subsidie had beter uitgewerkt kunnen zijn, had meer concrete voorbeelden kunnen geven. Er wordt gesproken over meerdere factoren bij de processen rond de subsidie. Eén van de processen, die al bekend waren voordat dit onderzoek startte, is de verlaging van het subsidieplafond. Dat is toch een wezenlijk voorbeeld van bijsturing tussentijds. De Rekenkamer geeft hier geen enkel oordeel over. Het feit dat hier niets over wordt gezegd is een omissie. Haar fractie vindt de handreiking die wordt gedaan positief, deze wordt geïllustreerd door voorbeelden uit de verschillende provincies. Mevrouw Vlam vraagt zich wel af hoe representatief de subsidies van de andere provincies zijn. Is dit het geval, dan zou deze vergelijking bruikbaar zijn. De heer Dercksen verbaast zich met de dag meer over de VVD-fractie en vraagt of die fractie van mening is dat er geen enkele lering uit dit rapport kan worden getrokken, voor wat betreft subsidieverstrekking.

Mevrouw Vlam stelt dat de lering al getrokken was voordat het onderzoek plaatsvond.

De heer Molenaar gaat over tot beantwoording van de vragen.

Hij beaamt dat het moeilijk is om aan de voorkant de doelen helder te krijgen, dat is de grootste uitdaging. Maar het is juist van belang om aan de voorkant goed na te denken over wat men met de subsidie wil bereiken, de doelen moeten SMART geformuleerd worden, er moet een goede onderbouwing komen van de verwachte werking van de mechanismen die de subsidie in werking moet zetten. De Rekenkamer heeft dit bij verschillende gevalstudies gezien.

De subsidie Tijdsordening zat in opzet aan de voorkant goed in elkaar. Er was een heldere prestatie geformuleerd. In de analyse verderop liep men wel tegen een aantal knelpunten aan: zijn het nu automobilisten of mobilisten, wat zijn precies de spitsmomenten? Maar in opzet was het een goed evalueerbare subsidie. Dat sluit aan bij het signaal van verschillende commissieleden dat zo scherp mogelijk geformuleerd moet worden wat het doel van de subsidie is. In dat opzicht was deze subsidie een stuk beter dan de subsidie Vrije tijd van Zuid-Holland.

Mevrouw Hoek vroeg naar de samenwerking met aanbieders. Dit is een meer inhoudelijke vraag. De Rekenkamer onderzocht de subsidie zoals hij was geformuleerd. Het element van samenwerking zat daar niet zo nadrukkelijk in.

Desgevraagd, antwoordt hij mevrouw Versteeg dat de Rekenkamer in de slotfase van het onderzoek merkte dat het besluit zou worden genomen om het subsidieplafond te verlagen. Het onderzoek was toen al afgerond en lag in conceptfase al bij de ambtenaren en vervolgens bij GS. In die fase is het voor de Rekenkamer lastig te traceren of dit feit er al lag voordat de analyse van de Rekenkamer werd gestart of pas ten tijde van afronding van het onderzoek. Spreker weet zeker dat, toen de keuze voor de subsidie werd gemaakt, de subsidieregeling nog volop voor € 3.000.000 in de boeken stond en dat de uitvoering gaande was. Er was geen reden om te veronderstellen dat de subsidie afgeschaft zou worden of dat er niet veel meer gebruik van zou worden gemaakt. Er was qua looptijd nog lang te gaan.

Gedeputeerde Van Lunteren verwijst naar het verslag van de BEM-vergadering van het vorige jaar, waarin hij heeft aangekondigd dat hij deze subsidie onder de loep had om eventueel te schorsen. Om die reden heeft hij de Randstedelijke Rekenkamer geadviseerd de subsidie niet mee te nemen. Dat er op dat moment nog geen beleid tot uitvoering werd gebracht, is een ander punt. Dat is de discussie die hij vaak met de Rekenkamer heeft: de manier waarop de Rekenkamer haar onderzoek doet. Omdat het beleid nog niet is ingezet maakt het geen onderdeel uit van het onderzoek. Dat kan, maar de gedeputeerde bestrijdt dat het niet bekend was.

De heer Molenaar legt uit hoe dit is gegaan. Vorig jaar heeft de Rekenkamer in de commissie de keuze voor deze subsidie gepresenteerd. Toen hebben verschillende fracties opmerkingen gemaakt, ook gedeputeerde Van Lunteren. Men vroeg zich af waarom voor deze subsidie was gekozen. De Rekenkamer heeft het verslag van die vergadering erop nagelezen. Uiteraard is met name het element dat mevrouw Vlam naar voren bracht, is de subsidie wel geschikt omdat hij onderdeel uitmaakt van het pakket VERDER, door hen gewikt en gewogen. Het element dat de subsidie al was geëindigd of dat er al een besluit was genomen om de subsidie te beëindigen, heeft spreker niet kunnen teruglezen in het verslag van die vergadering. Dit is volgens hem toen ook niet zo gezegd. Vervolgens heeft de Rekenkamer het onderzoek uitgevoerd. Gedurende de looptijd van het onderzoek, waarbij de Rekenkamer herhaaldelijk contact had met de ambtelijke organisatie, is hen op geen enkele manier te verstaan gegeven dat de subsidie beëindigd zou worden en dat er besluiten zouden worden genomen om de subsidie stop te zetten. Dat signaal bereikte hen pas in de slotfase van het onderzoek, toen het rapport goeddeels klaar was. Toen hen dat bleek, was dat reden om te zeggen dat de subsidie wordt beëindigd. Hij zou sowieso aflopen. Dat is ook de reden waarom de Rekenkamer geen aanbevelingen specifiek op Tijddorening hebben gericht. Het is meer zo dat de handreiking mag worden gelezen als een algemene aanbeveling van hoe om te gaan met subsidies en met evaluaties daarvan.

Mevrouw Versteeg wijst erop dat deze discussie ontstond als reactie op haar vermeende vraag. Maar haar vraag was een andere: hoe beoordeelt de Rekenkamer het feit dat het subsidieplatform werd verlaagd? De Rekenkamer heeft alleen geconstateerd dat zij daarom geen aanbeveling heeft gedaan. De heer Molenaar legt uit dat dit hen in zekere zin heeft verbaasd. De subsidie zou eind 2012 sowieso aflopen. Op dat moment had de balans opgemaakt kunnen worden. Het feit dat de subsidie niet heel intensief werd gebruikt, was voor de Rekenkamer niet een heel duidelijk signaal. Er werd weinig gebruik gemaakt van de subsidie, dus men had dit uit kunnen zingen tot eind 2012. Mevrouw Versteeg vraagt of hij het niet logisch vindt dat, als men als bestuur ziet dat een subsidie niet goed werkt en die zelf niet kan beëindigen, het bestuur daarom het subsidieplafond verlaagt. Wat de heer Molenaar heeft verbaasd, is de discussie die eerder is gevoerd over het element: waarom Tijddorening, daarop kan de provincie weinig op sturen. Er is dus toch een situatie ontstaan om daar beslissingen over te nemen. Of het dan is het formeel beëindigen van de subsidie dan wel het de facto beëindigen door het subsidieplafond naar beneden bij te stellen, is een vormdiscussie waar hij verder buiten wil blijven.

In de aanbiedingsbrief zijn de redenen beargumenteerd waarom de Rekenkamer deze subsidie heeft gekozen, waarom het een belangrijke subsidie was om onder de loep te nemen en om lering uit te trekken.

Mevrouw Versteeg zegt dat haar fractie veel waarde hecht aan het werk van de Randstedelijke Rekenkamer. Het gekozen onderwerp is op zich goed. Maar haar fractie betreurt het dat de actualiteit onvoldoende wordt beschreven op een politieke manier in de conclusies. GS laten zien doeltreffendheid belangrijk te vinden, daarom verlagen zij het subsidieplafond.

Gedeputeerde Van Lunteren wil graag de context helder hebben. Als men goed naar het rapport en de aanbevelingen kijkt, dan zijn veel van de aanbevelingen gebaseerd op hetgeen men in Utrecht heeft gedaan. De stelling zou dus ook kunnen worden omgedraaid: vanwege het feit dat Utrecht het aan de voorkant goed heeft ingestoken, is het college in staat dit besluit te nemen. De gedeputeerde kon er niets aan doen omdat hij van andere partijen afhankelijk was om hier wat mee te kunnen doen. Dit heeft de gedeputeerde gemeld in de BEM-vergadering. Het college merkte dat vlak voor de zomer een hoos aan partijen begon met een aanvraag omdat men zag dat deze subsidie ten einde liep. Dat is een reden voor de gedeputeerde geweest om in te grijpen: het voldeed niet aan wat men tevoren had verwacht en in zijn ogen werd er misbruik van de subsidie gemaakt. Bij hem ontstond enige irritatie over het feit dat dit element in eerste instantie niet in het rapport stond. Het college heeft later verzocht om een toevoeging hiervan.

De heer Molenaar antwoordt mevrouw Versteeg als volgt:

Op het moment dat de uitputting van een dergelijke subsidie tegenvalt, kan men twee dingen doen: het subsidieplafond verlagen of de pogingen intensiveren om de subsidie beter bij de doelgroep te doen landen. Dat laatste is niet gebeurd. De Rekenkamer heeft vastgesteld dat er nog maar een enkele aanvraag in behandeling werd genomen. Hij kan niet verifiëren in hoeverre er in mei/medio juni sprake is geweest van een hoos aan aanvragen. Ambtelijk heeft hij dit signaal niet ontvangen. Maar op het moment dat er een regeling is die men met een bepaald doel hanteert en die onderdeel uitmaakt van een afspraak in het pakket VERDER in relatie tot het pakket Spitsvrij, wordt die niet zomaar beëindigd. De signalen dat er met die individuele subsidies iets aan de hand was, was kennis die door het onderzoek ontstond en de vragen die de Rekenkamer hierover stelde. Anders had dit inzicht al veel eerder kunnen leiden tot dit besluit.

De heer Buiting heeft vaker een zinsnede aangehaald van dr. Stufflebeam: 'Evaluation is not to prove but to improve'. Spreker ziet veel te vaak dat wordt geprobeerd dingen aan te tonen, terwijl het in de kern gaat om het verbeteren van dingen. Het gaat erom dat gezamenlijk wordt gezocht naar beleidsinstrumenten waardoor kan worden bijgestuurd. Dit in plaats van te zeggen dat het niet klopt en dat er een nieuw afvinklijstje moet komen. Laat men kritisch zijn, dat is ook de rol van de Randstedelijke Rekenkamer, maar laat men elke vorm van snellere en betere bijsturing van beleid ook met beide handen aannemen.

De heer Molenaar zegt het eens te zijn met de heer Buiting.

De vraag is gesteld op welk moment men tussentijds moet evalueren of juist niet. Gedurende de uitvoering van een subsidieregeling moet scherp in de gaten worden gehouden hoe het loopt met de activiteiten en de prestaties. De evaluatie op de vraag of het doeltreffend is geweest, is een lastige. Het heeft soms tijd nodig voordat de effecten van een regeling zichtbaar en toonbaar zijn. Maar werkendeweg kan men de vinger aan de pols houden. Dat overzicht heeft de provincie en naar aanleiding van het vorige rapport zal dit ongetwijfeld op een aantal punten nog worden verbeterd. Wat de uitvoeringskosten betreft: wat goed is, is dat er helder aan de voorkant duidelijk is gemaakt hoeveel uitvoeringskosten er mogelijk aan de subsidieregeling zijn verbonden. Hiervoor bestaan

geen algemene normen. Het is maatwerk: hoe groot is de subsidie, wat voor soort is het, hoe complex is de regeling in de uitvoering?

Mevrouw Boelhouwer vroeg of vooraf de uitkomst bekend was. De heer Molenaar geeft aan met de hand op het hart te kunnen zeggen dat dit niet tevoren bekend was. Anders was de Rekenkamer er niet aan begonnen, omdat het inzicht er dan al was. Dit is een opmerking die hij met kracht wil tegenspreken. De Rekenkamer heeft geen subsidies gekozen waarvan de uitkomst al bekend was.

De vragen van mevrouw Verbeij zijn inmiddels beantwoord.

De heer Dercksen benadrukte het ex ante karakter. Dat onderstreept spreker van harte. Aan de voorkant moet goed worden nagedacht, vandaar het stappenplan.

Desgevraagd, antwoordt hij de heer Lutfula dat, daar waar de subsidie zou zijn gehandhaafd, ook naar de toekomst toe, de Rekenkamer wel aanbevelingen had kunnen doen. Omdat de subsidie toch zou aflopen, heeft men ervoor gekozen om de aanbevelingen in een meer algemeen kader in de handreiking te plaatsen. Het is de Rekenkamer natuurlijk om verbeteringen te doen en niet om afrekening, de heer Buiting maakte hier een opmerking over. Dat blijkt alleen al uit het feit dat de Rekenkamer deze handreiking aanbiedt.

Als de subsidie wel was doorgelopen, had de Rekenkamer waarschijnlijk aanbevelingen gedaan over het al dan niet zinvol zijn van de subsidie. Mevrouw Boelhouwer had zich, gezien de uitkomst van het rapport, voor kunnen stellen dat de Rekenkamer had aangeraden met de subsidie te stoppen, omdat die niet doeltreffend is. Maar de reactie op de vraag van mevrouw Versteeg is, dat het verlagen van het subsidieplafond niet iets is waar de Rekenkamer een oordeel over zou moeten vellen. Dat komt haar vreemd over.

De heer Molenaar licht toe dat de aanbevelingen verschillende kanten op hadden kunnen gaan. De Rekenkamer had de provincie kunnen voorleggen een afweging te maken om de subsidie effectiever te maken door hierop te sturen. Dat had een discussiepunt kunnen zijn bij het stopzetten van het subsidieplafond. Kennelijk was bij de keuze voor het verlagen van het subsidieplafond al duidelijk dat de provincie er geen heil meer in zag om het doel van de subsidie op een ander manier te kunnen realiseren. Daar had de Rekenkamer ook aanbevelingen kunnen doen, maar het besluit lag er al voordat de evaluatie was beëindigd.

De heer Lutfula maakte een opmerking over het nemen van extra tijd in de analysefase. Daar sluit de heer Molenaar zich bij aan. Eerder maakte hij al de opmerking dat het belangrijk is om aan de voorkant goed na te denken over de beleidstheorie, de middelen en de processen.

De vraag van de heer Lutfula over wat de Rekenkamer terugziet van haar aanbevelingen, is een meer algemene vraag. Men heeft de indruk dat, daar waar de aanbevelingen worden overgenomen, er in plannen van aanpak werk van wordt gemaakt. Op termijn kan men dit terugzien in verbeteringen op verschillende onderwerpen. Nu en dan doet de Rekenkamer doorwerkingsonderzoek waarbij geprobeerd wordt zichtbaar te maken wat er van de aanbevelingen daadwerkelijk is uitgevoerd.

De heer Lutfula vraagt waarom deze casus voor het onderzoek werd genomen.

De heer Molenaar legt uit dat hier meerdere criteria voor waren: financiële omvang en het feit dat de subsidie door zou lopen in 2012. Ook de onderzoekbaarheid was van belang: de casus moest voldoende SMART zijn om de vraag naar doeltreffendheid te kunnen beantwoorden. Er is ook gekozen voor deze subsidie met het oog op het doel: het doen van vier gevalstudies in vier provincies, het schrijven van een handreiking om zo een bijdrage te leveren aan het evalueren van subsidies. Ook mevrouw Vlam maakt hier een opmerking over. In de brief van de Rekenkamer wordt een aantal argumenten naar voren gebracht waarom zij van mening zijn dat de provincie een belangrijke uitvoerende verantwoordelijkheid heeft voor deze subsidie als onderdeel van het pakket VERDER, namelijk dat het via de begroting loopt, dat de provincie de subsidieregeling heeft ontwikkeld en uitvoert en dus het besluit kan nemen om het subsidieplafond bij te stellen. Het zwaartepunt is hier gelegd bij het feit dat de provincie hier in voldoende mate autonoom was om de subsidie als een keuze te rechtvaardigen.

Mevrouw Vlam wijst erop dat er vragen ombeantwoord zijn gebleven. Het gaat haar om de feitelijke constatering van de probleemstelling. Op het moment dat er niet voldoende consensus en onomstotelijkheid over de probleemstelling is, zegt dat iets over de kwaliteit van het onderzoek en de kwaliteit van de aanbevelingen. Daar maakt zij zich zorgen over.

Zij herinnert aan haar vraag over hoe dit in de andere drie provincies heeft plaatsgevonden. Hoe representatief zijn de handreikingen als men spreekt over provincievergelijkend beeld?

De heer Molenaar is het niet eens met het stellen van vraagtekens bij de probleem- en vraagstelling. De Rekenkamer heeft op een algemene manier een probleemstelling en een stappenplan ontwikkeld en dat vervolgens toegepast op vier gekozen gevalstudies die op exact dezelfde manier gepoogd hebben te evalueren. Dat leverde bouwstenen op voor de handreiking. Daarbij is goed gekeken naar wat bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer op dit punt heeft uitgevoerd.

Bij de andere provincies is het rapport en de handreiking positief ontvangen, men kan er goed mee uit de voeten. Eerder heeft hij al benadrukt dat de vier gevalstudies niet zijn gekozen met de bedoeling om daar een algemeen beeld uit te destilleren, maar om een aantal dingen mee te geven bij het stappenplan: let op, dit zijn dingen waar men tegenaan kan lopen bij het evalueren van subsidies. Het is nooit de bedoeling geweest om statistisch generaliserend te zijn, daar is een aantal van vier subsidies, één subsidie per provincie, veel te klein voor.

Gedeputeerde Van Lunteren laat weten dat, naar aanleiding van dit rapport en de eigen evaluatie van de subsidie, het college een aantal conclusies heeft getrokken en die inmiddels tot uitvoering heeft gebracht bij de interne werkwijze.

- Een eerste conclusie is dat, waar in de toekomst wordt gesproken over het nastreven van maatschappelijke doelen, er geen medeoverheden aanspraak kunnen maken op subsidies. Daar waar op allerlei andere vlakken van subsidiëring sprake is van medeoverheden, wordt voortaan als eis gesteld dat, als er een subsidie op een doel ligt bij een medeoverheid, daar een raadsbesluit van cofinanciering onder ligt. Daarmee wordt de zekerheid verkregen dat er cofinanciering plaatsvindt.
- Men heeft moeten constateren dat bij het verstrekken van subsidies in kaders als een programma als VERDER, het lastig is om direct bij te sturen. Bij voorkeur zou een dergelijke subsidie worden stilgezet. Hier ontstaat een beetje de verwarring tussen de Randstedelijke Rekenkamer en de provincie. Rond VERDER is daar binnen het Programmabureau met enige regelmaat over gesproken. Er was hier niet direct een draagvlak voor, omdat er een evaluatie in 2013 was afgesproken. Uiteindelijk komt men dan uit op het instrument verlaging van het subsidieplafond.
- Dit is een aandachtspunt voor het college: waar men te maken heeft met subsidieverstrekking in een programma met anderen, zou dit in de toekomst beter georganiseerd moeten worden. Een feit blijft dat men heeft gezien dat, door aan de voorkant scherp te zijn, men in staat is om tussentijds te zien of de subsidie doet wat men ervan verwacht. Ook kan eventueel misbruik beter worden gemonitord. Het is beter om dan een bijsturingsmechanisme te hebben.

Dit zijn praktische zaken die uit een dergelijke regeling naar voren komen. Spreker ziet ernaar uit om hier, samen met de nieuwe werkgroep, met betrekking tot de andere subsidies nog eens goed naar te kijken.

De voorzitter dankt de heer Molenaar voor zijn komst.

Gehoord de discussie, constateert de voorzitter dat dit voorstel als een sterstuk aan PS zal worden aangeboden.

11. Bestuurlijke opschaling Noordelijke Randstad

De voorzitter laat weten dat de PvdA-fractie om agendering van dit onderwerp heeft verzocht.

De voorzitter geeft het woord dan ook aan de heer De Kruijf.

De heer De Kruijf dankt de voorzitter voor de mogelijkheid om dit punt in te passen. Hij meent dat geen burger wakker zal liggen van de bestuurlijke opschaling. Wel speelt het op allerlei fronten. Statenleden hebben een mening en dan is het verstandig dat dit punt wordt besproken in de commissievergadering.

Het gebied waarover men spreekt, van Amsterdam naar Almere, een stuk Hilversum, Utrecht, Amersfoort en misschien een stukje Haarlem, is een stukje Midden-Nederland van misschien 50 kilometer van oost naar west en 35 kilometer van noord naar zuid. In dit gebied is men op vele fronten bestuurlijk actief. Niet alleen op gemeentelijk niveau, maar bij de WGR-regelingen, de Stadsregio Amsterdam, het BRU en drie provinciebesturen. De vraag is hoe handig dit is. Er ligt een OESO-rapport uit 2011 dat aangeeft dat de bestuurlijke drukte een belangrijke oorzaak is van de stroperigheid van de bestuurlijke besluitvorming, die weer leidt tot onnodige beperking van de groei van de economie. Dat is de reden waarom men graag zou moeten toewerken naar een andere opbouw van de bestuurlijke besluitvorming en een wat meer logische, snellere en daadkrachtigere vorm van besturen.

Toch is er al ongeveer veertig jaar een discussie over bestuurlijke opschaling, terwijl dit tot niets heeft geleid. Een jaar geleden is op basis van de brief van oud minister Spies gezegd, dat moet worden gezocht naar niet vrijblijvende vormen van samenwerking. Zijn fractie heeft dat gesteund, omdat er in die context verder niets mogelijk was. Dit was het hoogst haalbare. Maar het is duidelijk dat dit niet heeft geleid tot een bestuurlijke inrichting van het stukje Nederland waarbij daadkrachtiger kan worden opgetreden bij economie, infrastructuur, natuur en landschap, terwijl dit wel noodzakelijk is. Zijn fractie is blij dat er een regeringscoalitie lijkt te zijn die hier echt iets aan wil gaan doen. Spreker hoopt intens dat deze coalitie erin zal slagen om op redelijke termijn tot uitvoering van de plannen te komen. Het is hard nodig en het zal leiden tot een betere stand van bestuurlijke besluitvorming in de regio. Ook richting Europa kan de regio zich dan steviger profileren. Daarmee kunnen voor de burger belangrijke stappen worden gezegd. Zijn fractie is er dan ook groot voorstander van dat er nu wordt doorgepakt.

Mevrouw Versteeg vraagt of het de bedoeling is dat elke fractie haar mening hierover geeft. Haar fractie is geen voorstander van een vrije discussie en spreekt bij voorkeur over een concreet stuk met een besluitpunt. Het is goed dat een fractie de ruimte krijgt, maar zij zou dit als leerpunt willen gebruiken om te bezien wat de bedoeling van de vrije inbreng is.

De voorzitter licht toe dat er een korte uitwisseling van standpunten is om vervolgens naar het standpunt van GS te vragen, van GS te horen hoe het proces gaat lopen en GS te voeden in het verdere proces.

De heer Nugteren memoreert dat de Staten reeds bij de Algemene Beschouwingen GS op pad hebben gestuurd om antwoorden op een aantal vragen te krijgen, ook in de procedurele sfeer. Spreker vermoedt overigens niet dat de huidige minster snel door zal pakken.

Mevrouw Vlam verwachtte meer informatie van GS over de voortgang. Haar fractie is zeker niet zover als de PvdA-fractie.

Zij geeft aan dat de drie provincies groter zijn dan het gebied van Haarlem tot Utrecht. Texel, Den Helder, Veenendaal en Rhenen horen er ook bij; de problematiek is dus groter dan de heer De Kruijf deed voorkomen.

Mevrouw Mineur stelt voor het punt, met input van GS, voor een volgende vergadering te agenderen.

De voorzitter schetst de wijze waarop dit onderwerp kan worden besproken: op de voorzet van de heer De Kruijf kunnen fracties reageren. Daarna kunnen GS aangeven hoe GS er nu in zitten en hoe het proces loopt.

Gedeputeerde Van Lunteren laat de fracties weten dat het college is verzocht om een gesprek met de minister op 5 december aanstaande. Er is dus niet heel veel tijd gegeven.

De heer De Kruijf benadrukt dat het politieke debat in de commissie moet plaatsvinden. Als men buiten zijn geluid laat horen, dan hoort hij dit ook graag in de commissie in de vorm van een verklaring van het standpunt.

Mevrouw Vlam vindt het van belang dat de fracties eenzelfde voorbereiding voor het agendapunt hebben.

Mevrouw Doornenbal memoreert dat hier in de laatste PS-vergadering uitgebreid bij stil is gestaan. GS zijn gevraagd het één en ander voor te bereiden en de Staten mee te nemen in het traject. Een herhaling van zetten is weinig zinvol, eventueel kan worden verwezen naar de notulen van die vergadering.

Bij afwezigheid van de Commissaris van de Koningin en gedeputeerde Pennarts geeft gedeputeerde Van Lunteren in deze vergadering de stand van zaken over dit onderwerp weer. Het regeerakkoord behelst een duidelijke uitspraak over de samenvoeging van een aantal provincies. In de laatste PS-vergadering hebben de Staten het college gevraagd om stappen te ondernemen om helder te krijgen wat hiermee exact wordt bedoeld.

Minister Plasterk wil dit vóór 2015 gerealiseerd zien. Spreker meent dat de reden hiervan is dat, als er een jaar uitstel is, alle statenverkiezingen moeten worden uitgesteld vanwege het kiezen van de Eerste Kamer.

De heer De Kruijf hoort graag een toelichting op het proces, maar wil daarbij een onderscheid maken tussen feitelijkheden en opvattingen. Hij vraagt waar de gedeputeerde het op baseert dat, mocht er sprake zijn van uitstel, dit betekent dat in alle provincies de verkiezingen uitgesteld moeten worden. Hiervoor kunnen andere constructies worden bedacht.

Gedeputeerde Van Lunteren zegt dit te hebben uitgezocht en zich te baseren op de Grondwet. Dit deed zich ook voor bij de oprichting van Flevoland. De Eerste Kamer is immers een afgeleide van de provincies.

Dit zijn de zaken die het college met de minister wil bespreken: hoe ziet de minister dit voor zich, wat voor soort procedure wil de minister starten, worden partijen daarbij gehoord? De basis daarbij is dat het op inhoud gebaseerd moet zijn. Dit alles is relevante informatie voor de Staten bij het nemen van een besluit over hoe het gesprek binnen de provincie wordt aangegaan. Het zou kunnen zijn dat de minister van bovenaf iets oplegt en niet de wens heeft dat verschillende bestuurslagen hun inbreng geven. Het college zal aangeven dat er nu alleen een keuze wordt gemaakt die niet inhoudelijk wordt onderbouwd.

De heer De Kruijf stelde dat inwoners hier niet in geïnteresseerd zijn. Het college is er echter namens alle inwoners van de provincie en meent dat het de inwoners moet kunnen uitleggen wanneer bepaalde besluiten worden genomen. Het wil daarom helder hebben op basis van welke inhoud men tot deze conclusie is gekomen, is die economisch of bestaan er andere bestuurlijke afwegingen? Dat heeft het college en waarschijnlijk ook de Staten nodig om alles goed uit te kunnen leggen. Het college hoopt dat de minister hier op 5 (eventueel 6) december duidelijkheid over kan geven en is voornemens de Staten hierover te informeren en erover te consulteren om hopelijk tot een breed gedragen standpunt te komen.

Dit is niet iets waarbij het college direct een standpunt in wil nemen, het moet worden gedragen door de Staten. De Staten zullen moeten discussiëren over de vraag wat zij willen en wat zij het college als opdracht meegeven.

Mevrouw Hoek stelt voor om de fracties die dit wensen via de griffie technische vragen te laten indienen voor 5 december. Het college kan deze dan meenemen, als aanvulling op de vragen die het college al heeft.

Mevrouw Versteeg wijst erop dat er een statenvergadering is op 10 december aanstaande. Het college weet dan meer. Zij vraagt het college of het mogelijk is om op die dag een vraag- en antwoordsessie met de Statenleden te houden, ervan uitgaande dat het college vaker gesprekken met de minister zal voeren.

Gedeputeerde Van Lunteren vindt het een goede suggestie om vooraf een inventariserende ronde te houden. Daarmee bedient het college de Staten op de beste manier. Hij vermoedt dat gedeputeerde Pennarts dan ook graag de mening van de Staten zal horen over hoe het traject verder ingestoken moet gaan worden.

Spreker verzoekt de fracties om de vragen uiterlijk deze vrijdag in te leveren, dan kan dit worden gevoegd bij de annotatie die in voorbereiding is voor het overleg. Hij zegt toe dat GS op 10 december mondeling een terugkoppeling aan de Staten zullen geven, wat dan op papier beschikbaar is, zullen de Staten ook ontvangen.

De voorzitter zegt toe dat de griffie op dinsdag hierover een mail rond zal sturen.

De heer Dercksen stelt vast dat gedeputeerde Van Lunteren onbevooroordeeld, zonder standpunt het gesprek in zal gaan.

Gedeputeerde Van Lunteren licht toe het standpunt aan te houden dat het college tot nu toe namens de Staten heeft uitgedragen, en dat is het laatste standpunt dat de Staten hebben vastgesteld: de Staten willen niet op basis van structuren maar op basis van inhoud het gesprek aangaan over opschaling. Als dat zou leiden tot een fusie, zijn de Staten bereid daar het gesprek over aan te gaan.

De eerste inzet van het college is om boven tafel te krijgen wat de minister voornemens is. Daarover leven veel vragen bij GS en waarschijnlijk ook bij de Staten. Dit moet duidelijk zijn voordat kan worden overgegaan tot een nadere invulling van het standpunt van het college.

De voorzitter stelt de fracties in de gelegenheid om te reageren.

De heer Dercksen vraagt of de gedeputeerde in dit kader al contact heeft gehad met de andere betreffende provincies.

Hij brengt het idee naar voren om dit voorstel aan de burgers voor te leggen door middel van een referendum.

Zojuist heeft spreker de heer De Kruijf de loftrumpet horen afsteken over het nieuwe landsdeel. Toen het vorige kabinet deze proefballon opliet, was de PvdA-fractie in de Tweede Kamer pertinent tegen. Spreker is dan ook verbaasd over de draai die de PvdA maakt, temeer daar de heer Plasterk deel uitmaakte van die fractie.

Mevrouw Versteeg stelt dat haar fractie zeker voor het houden van raadplegende referenda is, met name bij onderwerpen die rond de verkiezingen niet aan bod komen. Dit onderwerp is in alle verkiezingsprogramma's van de statenfracties terug te vinden, de kiezer heeft vorig jaar zijn balans op kunnen maken. Dit maakt een referendum hierover overbodig.

De heer Dercksen verbaast zich erover dat de D66-fractie het woord referendum in de mond durft te nemen. Toen het over de Culturele Hoofdstad ging, waren de vragen te moeilijk.

Mevrouw Versteeg stelt dat dit de woorden van de heer Dercksen zijn.

De heer Dercksen constateert dat er dus alleen een referendum gehouden zou mogen worden over een onderwerp dat nergens in een verkiezingsprogramma staat. Dat kan mevrouw Versteeg toch niet serieus menen?

Mevrouw Versteeg laat deze woorden voor rekening van de vorige spreker. Zij zegt gewend te zijn aan diens karikaturen.

Mevrouw Mineur steunt het idee van een referendum. Over een dergelijke ingrijpende verandering moet de bevolking worden geraadpleegd.

Ook zij verwondert zich over het feit dat de D66-fractie dit niet steunt, een partij die het referendum min of meer heeft uitgevonden.

Bij de PRS werd duidelijk dat het nuttig is om de bevolking te laten deelnemen aan de discussie. Zij zou de burger bij dit proces willen betrekken en een hoorzitting willen organiseren.

Mevrouw Vlam zegt dat nut en noodzaak van de fusie niet helder zijn voor haar fractie. Zij wacht de berichtgeving van de volgende week af, omdat de insteek van de minister van belang is voor de stappen die de Staten moeten nemen. Eén en ander zal kritisch worden gevolgd.

De heer Van Wikselaar meent dat opschaling niet per definitie een kwaliteitsslag is. Er liggen al onderzoeken. Het college heeft een aantal reële vragen: wat is het probleem, wat wordt ermee opgelost, welke oplossingsvarianten zijn er, wil men het oplossen en kan het worden opgelost? Pas dan neemt men een standpunt in. Elke uitspraak is daarmee voorbarig en het verbaast hem dan ook dat de heer De Kruijf zich al uitspreekt, temeer daar hij corrigeert op feitelijkheden en zelf vertelt dat wij spreken over een gebied van 50 bij 85 kilometer: Rhenen - Texel is 189,5 kilometer.

Mevrouw Hoek sluit zich grotendeels aan bij de heer Van Wikselaar. Haar fractie is niet in principe tegen een andere vorm van een bestuurslaag. Het gaat er echter om hoe dit wordt gedaan en welk tempo daarbij wordt aangehouden. Zorgvuldigheid is van groot belang. Wanneer er wordt geforceerd, kunnen er hiaten vallen die nooit meer zijn terug te draaien. Haar fractie vraagt zich af wat er met de overige provincies gebeurt. Het land zou in één keer besproken moeten worden.

Het is gekoppeld aan de Eerste Kamer, men zou het Huis van Thorbecke eens goed onder de loep moeten nemen en niet populistisch iets besluiten dat binnen anderhalf jaar geregeld moet zijn.

Als er een referendum wordt gehouden, moet dit wel serieus worden genomen. Onlangs heeft zij bij een herindeling ervaren dat de uitslag in de prullenbak terecht kwam. Een eventueel draagvlak is dan zinloos.

Mevrouw Versteeg stelt dat haar fractie in de Algemene Beschouwingen duidelijk heeft gemaakt een groot voorstander van opschaling van de provincie te zijn, doch onder een aantal voorwaarden.

Haar fractie heeft vragen gesteld aan GS, zij zal die in reactie op de mail van de griffie sturen.

De heer Buiting steunt het voorstel dat GS met de vragen van de fracties het overleg met de minister in gaat.

In de loop van vele jaren is gebleken dat opschaling in het bedrijfsleven, in de zorg en bij gemeenten altijd wordt ingegeven door voordelen. De nadelen worden niet in kaart gebracht. Op de lange termijn blijkt dat de meeste keren de nadelen de voordelen overschaduwden. Ongeveer 85% van de fusies in het bedrijfsleven, bij gemeenten en in de zorg is onhandig uitgepakt. De vraag zou dus niet alleen moeten zijn wat het allemaal oplevert, maar ook wat men allemaal zou kunnen verliezen.

De heer Schaddelee neemt aan dat GS ook het sentiment binnen de commissie meeneemt op 5 december.

Hij sluit zich bij verschillende sprekers aan. De discussie moet vanuit de inhoud worden gevoerd. Zoals de heer Buiting al aangaf: men roept enorme nadelen over zich af. Neem alleen al de kloof tussen burger en politiek, hierin is veel geïnvesteerd, terwijl die nu groter wordt gemaakt.

Hij betwijfelt of de opschaling burgers koud laat, hij denkt daarbij aan de reactie van burgers bij de kwestie Renswoude.

De heer Nugteren memoreert dat zijn fractie tijdens de Algemene Beschouwingen haar standpunt duidelijk heeft gemaakt: een sterk middenbestuur is van belang. De minister zal op de vraag naar de inhoud reageren met te verwijzen naar de vele rapporten van de afgelopen jaren. Deze beklemtonen de samenhang van het noordelijk deel van de Randstad. De vraag is wat de reactie van de Staten hierop zal zijn.

Spreker vraagt zich af of het college alleen spreekt namens de provincie Utrecht.

Hij stelt de volgende niet-technische vragen:

- gemeentelijke herindelingen gaan vaak ten koste van andere activiteiten. Zijn fractie is voor opschaling, maar niet voor het laten vallen van andere activiteiten. Daar moet duidelijkheid over zijn. De minister moet zich realiseren dat het geld kost om een dergelijke stap te maken.
- Wat de koppeling met andere processen betreft, bijvoorbeeld jeugdzorg, moet er voor worden gezorgd dat niet allerlei processen hieraan worden gekoppeld. Men loopt dan het risico dat alles vast komt te zitten.
- Een sterk middenbestuur betekent ook het hebben van een open huishouding. Het is prima dat men zich concentreert op de kerntaken van het middenbestuur. Maar de passage die twee regels verder in het regeerakkoord staat, spreekt over een 'gesloten huishouding', wat betekent dat er een uitvoeringsorganisatie komt. Vanaf het begin moet duidelijk zijn dat dit niet het streven van deze Staten is.

De heer De Kruijf realiseert zich dat de drie provincies meer zijn dan het centrum dat hij aanduidde. Spreker weet niet hoe de Kop van Noord-Holland of de Noordoostpolder er uit komen te zien. Dit is één van de punten waarop de provincie zijn invloed moet gaan zoeken.

Gedeputeerde Van Lunteren beantwoordt de vragen als volgt:

Al sinds dit traject in het verleden werd ingezet, is er contact met de andere provincies hierover. Op basis van het regeerakkoord heeft men opnieuw overlegd. De minister kiest ervoor om eerst delegaties van de verschillende colleges afzonderlijk te ontvangen. Spreker verwacht dat de provincies na het gesprek weer met elkaar om tafel gaan om te bezien hoe elke provincie hierin zit. Dit is bepalend voor de wijze waarop de minister dit traject wil doorlopen. In eerste instantie spreekt het college dus alleen voor de provincie Utrecht. Wanneer duidelijk is wat de bedoeling is, kan misschien de conclusie worden getrokken dat de provincies op sommige vlakken gezamenlijk kunnen optrekken en op andere punten eigenstandig de koers bepalen. Hij beluistert een duidelijk 'nee' in Flevoland, een voorzichtig positieve houding in Noord-Holland, terwijl Utrecht als het ware een middenpositie inneemt. Het is dus lastig om namens de drie provincies één geluid te laten horen in Den Haag. Er zijn wel, afhankelijk van de procedure, gemeenschappelijke belangen in de procedure. Daarop kunnen de provincies elkaar vinden. Het college deelt de mening dat dit alles niet ten koste mag gaan van andere taken. De financiële gevolgen hiervan mogen niet op de provincies worden afgewenteld. Dat is wel wat in het regeerakkoord staat: vanaf het tweede jaar wordt een voordeel ingeboekt terwijl ervaringscijfers uit het bedrijfsleven laten zien dat meestal de kosten voor de baten uitgaan.

De heer Nugteren denkt hierbij niet direct aan de financiële kant maar aan de activiteiten zelf. Het betreft niet alleen de besturen die samenwerken, maar ook het netwerk dat eronder hangt. Daar kan stagnatie in ontstaan.

Gedeputeerde Van Lunteren licht toe de vraag van de heer van Nugteren in tweeën te hebben gesplitst: een reorganisatie brengt kosten met zich mee die drukken op de provinciale middelen. Het is inderdaad zo dat hetzelfde geldt met betrekking tot processen als RUD en jeugdzorg. De ervaringen uit het verleden bieden weinig garantie. Het is verstandig die trajecten door te laten lopen. Voor Financiën heeft de gedeputeerde dit nadrukkelijk gevraagd, hij kan zich voorstellen dat zijn collega's dit ook in hun commissies neerleggen, zodat hier een uitspraak over ligt. Dit zou de betreffende bestuurders helpen om de koers door te zetten. De vraag over de gesloten huishouding wordt opgepakt in IPO-verband.

Zaken rond referenda liggen primair bij de Staten. Het college staat hierbij meer aan de zijkant, het betreft hier de politieke meningsvorming van de Staten om op basis daarvan een besluit te kunnen nemen. Het is immers een hulpmiddel voor de volksvertegenwoordiging.

De voorzitter sluit de bespreking van dit onderwerp in deze vergadering af.

12. Statenbrieven en ingekomen stukken ter informatie

12.1 Utrechtse Vereniging Kleine Kernen beëindiging activiteiten UVKK per 31 december 2013

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

12.2 Memo GS gedeputeerde Van Lunteren antwoorden op de in de 1^e kamer gestelde vragen inzake schatkistbankieren

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

13. Sluiting

De voorzitter dankt de commissieleden voor de plezierige samenwerking, GS voor de voorgesprekken en medewerking en in het bijzonder de heer Poort voor zijn vele hulp.

De heer De Kruif memoreert het feit dat de heer De Kruif voor de laatste keer als voorzitter aanwezig is. Hij zegt dit te betreuren, al begrijpt hij de extra dimensie die het lokale bestuur met zich meebrengt. De heer De Kruif was een uitstekende voorzitter en een plezierige collega.

Namens de commissie overhandigt hij de heer de Kruif een attentie en hij wenst hem veel succes in Woudenberg.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering, onder dankzegging voor ieders komst en inbreng.

